

БИБЛИОТЕКЕ И ЗАЈЕДНИШТВО¹

Гордана Ђилас

УДК: 02(042.5)
821.163.41-5

Прошла година, која је продужила своје трајање и у овој, обележена је у свету као догађај прворазредног ранга због пандемије изазване коронавирусом. Сви који припадамо свету, живели смо дане испуњене страхом, нелагодом, неверицом према новој, непознатој опасности, као да нема довољно оних већ постојећих. Али на њих смо се навикли. Завлада-ла су нова правила, медицинска, која препоручују да се не дружимо, не посећујемо, не радујемо, не грлимо. Живимо на одложено. У принудној изолацији, у којој смо се нашли, као један од гласова разума, који је надјачавао буку хаоса и страха, био је глас књиге. Каткад нежан и уми-лан, а каткад, као што је приметио Кафка, попут секире за залеђено море у нама. Требало је безбедно проћи поред Острва сирена, као Одисеј, и еолски, хорацијевски се ослонити на знање. Испливао је глас библиотекарске заједнице пружајући ослонац не само својим члановима, него и корисницима њених услуга. На ту сам чињеницу веома поносна јер сам неколико деценија уназад своју радну и креативну енергију усмеравала да би другима омогућила да прочитају, открију, упознају, сазнају. Зна-ла сам да ће се у току непрестаног давања догодити тренутак у којем ћу схватити да сам дајући много више добијала, учећи се стрпљењу, упор-ности, колегијалности, али надасве служењу. Обликовали смо се узајамно. Служење књизи подразумева заједнички рад са колегама и корисницима у стицању нових знања, ширењу информација, упознавању и праћењу сав-ремених токова библиотечке делатности и уверење да је библиотекарство у Србији на високом и истакнутом месту.

¹ Беседа са доделе Награде „Јанко Шафарик“ на Дану Народне библиотеке Србије 26. фе-бруара 2021.

Стога сам и вест о награди примила с неком врстом помешаних осећања. У мени су се истовремено родили и радост и стид, јер дубоко верујем да сам већ награђена даровима које доноси вишедеценијски, свакодневни, истрајан, упоран рад. Стварањем реда у којем се садржи много лепоте. Стварањем имагинарног заклона од оног дела света у коме владају хаос, лоше вести, лоши људи, лажне информације. Заштитити се, знати да је тачна информација истина која има само једно лице, покушати остати слободан наспрам ствари које боду очи, вређају здрав разум. Јер, што би рекао Чехов, лако је бити силан на овоме свету. Тешко је њему служити, уздизати се у јачању других и мени је драго да смо као библиотекарски одабрали тежи пут, јер само тежи пут води ка истинским вредностима, доприносећи заједници којој припадамо, уосталом, једине коју имамо, и која је наша, јединствена.

Данас, када библиотекарство постаје све видљивије на културној мапи Србије, када је препознато као неопходно, али не и као медијски продорно и агресивно, јер његова природа не препознаје ове атрибуте, волела бих да видим како се постепено и поступно, ширењем делатности развија свест о значењу заједнице у култури нације. Парафразираћу Драгана Пролеа, филозофа, нашег савременика и корисника, који каже да је код нас заједништво апстрактно, сведено на идентитетски образац, а не на конкретност животног света. Препознајемо се у националном, религијском и грађанском. Треба се борити за идеју заједнице. Није ли нам о томе сведочио Јанко Шафарик у свом *Пушешесћвију кроз Србију*, далеке 1846. године? Словак, рођен у мађарској вароши, пештанској жупанији, евангелистичкој породици, доктор медицинских наука, свестрано образован, Шафарик је *їроналажење, исиїїивање, заиїиїшу и їрезентиацију нашеї културної блаїа їогредїо крајњем циљу: јачању срїске националне свесїи и исиїиїїом їредсїављању Срба їред остїалим свесїом*. Одан српској националној идеји и посвећен изучавању наше прошлости, послат је да у Србији сакупља *наименованије їрава, їїиїица и орудија*, а тек успут предмете за музеје и библиотеке које је ваљало оснивати, а задужио нас је за чување и сакупљање старина, уређење Народног музеја, Народне библиотеке Србије и старих рукописа, сабирање историјских споменика, нумизматике, археологије. Произлази да је неговање културе добар и стабилан пут, чак и уколико се обавља успут. Најбољи. Нису ли Нови Сад и Београд спојила два Шафарика? Први се звао Павел Јозеф, најмлађи и најславнији директор Српске православне гимназије новосадске, са 24 године, а уједно и оснивач библиотеке, чиме ју је учинио једном од најстаријих школских библиотека у српском народу. А потоњи, у Београду, Јанко, који је код стрица завршио гимназију и јасно је, без икакве сумње, *заражен од малих ноћу*, није имао другог избора осим да нас воли.

У свом сегменту деловања у култури националног библиотекарства би, подразумевајући основне постулате своје делатности, могло да својим активностима допринеси свести о заједништву и његовом неговању. Изаћи из зоне комфора, из личног простора, не доживљавати заједнички простор као непријатељско место. Развијати ту свест код најмлађих и младих корисника, упознајући их са општим, заједничким интересима, постепено, како би оно могло да постане део нашег *меншалној хабишуса*. Уз свест да је потребно много више него *сага и овде* међусобног разумевања, сарадње, интеракције, јер само тако можемо очекивати добро. Речено спортским језиком, заједништво је најјача тактика и један играч не може направити више него тим.

На тај начин ће нам библиотекарство постати друга кућа јер ћемо се заједнички старати о томе. А у кућу у којој се зна ред и где је добро, сви радо долазе.